

Mestna občina
Ljubljana

Mestni svet
**Svetniški klub Slovenske
demokratske stranke**
Krekov trg 10, 1000 Ljubljana
t: 01 306 45 41
sds@ljubljana.si, www.ljubljana.si

Mestna občina Ljubljana
Mestni trg 1

6. seja MS
k 2. točki

1000 Ljubljana

Številka: 90000-9/2023-25
Datum: 23.06.2023

Zadeva: **Ureditev stanja v ZK MMK glede odvisnikov od prepovedanih drog iz Ljubljane in okolice**

V skladu z 97. členom Poslovnika Mestnega sveta MOL, posredujem g. županu sledeče svetniško vprašanje oz. pobudo:

V zasebnem kareju med Masarykovo cesto in Metelkovo in Kotnikovo ulico (v nadaljevanju ZK MMK) se nahaja 7 poslovno-stanovanjskih objektov s podzemno garažno hišo, na tem območju deluje 8 upravnikov stavb, tu živi in dela dnevno cca 2.000.

Neposredni sosed na občinskem zemljišču ZK MMK je Zdravstveni dom Ljubljana na naslovu Metelkova ulica 9 (v nadaljevanju ZD). Vsak dan pride v ZD Ljubljana na Metelkovo 9 na zdravljenje sedemsto odvisnikov od prepovedanih drog iz Ljubljane in okolice (od tega 250 iz Kamnika in okolice).

Po prejemu substitucijske terapije v ZD odvisniki ne odidejo domov, temveč se jih skupina cca 30-50 cel dan zadržuje na privatnem dvorišču objekta Kotnikova 32, kjer se nahaja Mercator, v katerem cel dan kupujejo pivo, hrano in cigarete, nato pa postopajo po privatnem zemljišču in privatnem stavbišču objekta Kotnikova 32, kričijo, se med sabo glasno prerokajo, pijejo pivo, kadijo, se drogirajo s prepovedanimi drogami, preprodajajo prepovedano drogo in psihoaktivna zdravila, ki jih v ZD dobijo na recept, nadlegujejo stanovalce, stranke Mercatorja in mimoidoče z beračenjem, urinirajo ob stavbo, opravljajo veliko potrebo na privatnem zemljišču, bruhajo, odmetavajo uporabljene injekcijske igle na tla, odmetavajo prazne pločevinke in druge odpadke na tla, razbijajo steklenice, da so po tleh črepinje, uzurpirajo na privatno zemljišče, dvorišče, da ga stanovalci ne morejo uporabljati za svoje potrebe in prosti čas ter za potrebe svojih otrok, neprestano motijo JRM z celodnevniimi neprestanimi neartikuliranimi neznosnimi kriki, zaradi česar se je poslabšalo javno zdravje v ZK MMK in kvaliteta bivanja, vandalizirajo privatno lastnino, ne upoštevajo odredb policije, ne upoštevajo obvestil lastnikov o hišnem redu na tem zemljišču, se ruvajo, pretepajo.

Gre v celoti za privatno zemljišče, na katerem je OPN, ki določa, da je to javna površina, ki se ne sme zapreti z ograjo, za JRM na javnih površinah pa je pristojna policija, pri tem da lastnik pove, kako se bo njegovo zemljišče uporabljalo, npr. da se tu odvisniki od prepovedanih drog ne smejo zadrževati in da ne smejo početi stvari navedenih na obvestilnih tablah na objektu, ki jih je trenutno 36 (obvestilne nalepke s prepovedmi).

Policija je tu prisotna večkrat dnevno, pridejo tudi kriminalisti. A vsakič, ko policija odide, čez 5 minut pridejo nazaj in nadaljujejo s svojimi nenormalnimi nevdržnimi kriki.

Gre torej za cca 30-50 odvisnikov (po podatkih policije strank ZD), ki ne morejo v dnevne centre, ker uživajo alkohol in prepovedane droge, za njih mora MOL poiskati ustrezen rešitev dnevne nastanitve.

Te težave so realne, dejanske že vrsto let, jih je potrebno **z vso resnostjo nasloviti in nemudoma poiskati rešitve za odvisnike brez ustreznega dnevnega centra ali dnevega vrta v lasti MOL za ta namen s potrebno infrastrukturo za to specifično skupino 30-50 odvisnikov, ki se ne vklaplajo v obstoječe programe.**

Parcialne rešitve situacije, po mnenju in izkušnjah stroke, postavitve ograj na določeni lokaciji, varnostne službe in drugi represivni pristopi ne bodo rešile. Nenazadnje problematika ni nova, ampak jo stanovalci zaznavajo že od sredine 1990 let, ko so se uporabniki zbirali na območju bivše trgovine Veletekstil, na območju bivše vojašnice, pa za trgovino Tuš ob železnici, pred Mercatorjem, nato »za zidom« na Metelkovi, po porušenju le-tega v parku Tabor, danes ponovno pred Mercatorjem na Kotnikovi 32 in bližnjih ulicah ter parkih. Kar kaže na to, da uporabniki na tem območju so vedno bili, z dosedanjimi ukrepi pa situacija ni bila rešena iz strani MOL, ZD in NVOjev, MZ, ki so za reševanje te problematike pristojni.

Predlogi, ki so jih v društvih Stigna, Kralji ulice, Zveza NVO, itd.) že večkrat podali, se usmerjajo v celostno rešitev situacije, ki temelji na trenutnem stanju, na primerih dobrih praks iz Slovenije in tujine ter sodelovanju vseh vpletenih – z namenom zagotavljanja boljše kvalitete življenja tako uporabnikov drog kot posledično tudi stanovalcev Ljubljane. Uporabniki drog (predvsem brezdomni) imajo potrebo po druženju, da nekje prebijejo dan. Drži, da določeni programi v Ljubljani obstajajo - Stigma npr. v centru Ljubljane in na Metelkovi izvaja **terensko delo, dnevni center** imajo na Petkovškovem nabrežju in v Zupančičevi jami, Kralji ulice izvajajo terensko delo in imajo dnevni center na Miklošičevi ulici, Šent ima dnevni center na Resljevi, Drogart dela z mladimi, pa vendar - **v trenutnih dnevnih centrih pitje alkohola (zagotavljanje določenih vsebinskih standardov, ki jih narekuje MDDSZ) in uporaba drog (kaznivo dejanje po KZ – 187. člen) ni dovoljena. Zato za mnoge uporabnike (še posebej za najbolj kaotične ali aktivne uživalce) ti programi niso primerni oz. se jih v večini časa ne poslužujejo. Tako da se pitje alkohola in uporaba drog izvaja na javnih prostorih.**

Zato je potreben konkreten premik v delovanju - **Vzpostavitev varnih prostorov za uporabo drog** - to so programi, ki v tujini uspešno zmanjšajo uporabo drog na javnih mestih, s tem pa tudi količino odvrženega pribora za uporabo drog v skupnosti (v tujini so ti programi dokazano uspešni, v Sloveniji jih zakonodaja dopušča že od leta 2013, trenutno je v fazi odpiranja varna soba v Novi Gorici, v Ljubljani ima trenutno Stigma podporo MZ-ja za odprtje varnega prostora za snifanje – je pa potreben dogovor in sodelovanje z ZD Ljubljana in MOL). V tujini obstajajo tudi **programi, kjer se tolerira uporaba alkohola**. V tujini ponekod obstajajo prostori z vrtom nekje v centru mesta, kjer bi bil ta prostor namenjen izvajanju socialno varstvenih storitev z nudenjem osnovnih zdravstvenih storitev in prostorom za uporabo drog. Ti prostori so za okolico manj moteči, glavni cilj pa je, da ima mesto nadzor nad uporabo drog in alkohola ter tako lažje zagotavlja JRM. **Pogoj pa je, da so to skupnostni projekti, kjer se vsi (lokalna skupnost, država, Policija, NVOji, izvajalci) zavedajo svoje odgovornosti in jo tudi prevzamejo.** Kar nekaj težav pa izvira tudi iz pomanjkanja **nastanitvenih kapacitet**, za kar je tudi potrebno poskrbeti.

Stroka se zavzema za **vzpostavitev večjega števila razdelilnic substitucije (oz. decentralizacija razdeljevanja)** po Ljubljani in Kamnik/Domžale oz. kjerkoli se že zazna večje število oseb, ki bi se lahko vključile v program na dodatnih lokacijah. S tem bi se po mnenju stroke zmanjšal pritisk na ZD na Metelkovi 9. Hkrati se lahko spremeni način podeljevanja substitucije uporabnikom za daljše obdobje, saj se s tem ne bi vsakodnevno vračali v ZD Ljubljana - da stvar deluje se zazna med vikendi, ko je uporabnikov v okolici manj. Tak sistem imajo v nekaterih drugih ambulantah (Pivka, Logatec, Novo mesto), kjer se podeljevanje substitucije izvaja za daljše obdobje in posamezen uporabnik pride v ZD npr. enkrat tedensko. Seveda pa bo vedno obstajal problem določenih uporabnikov, ki se tega ne bodo držali – brezdomni uporabniki,... Ponekod v tujini uporabniki substitucijo prejema v lekarnah, na določeno obdobje pa se oglasio v glavnem centru (npr. v ZD Metelkova), kjer prejmejo še drugo obravnavo – psihater, psiholog, zdravnik, socialni delavec...

Naslednji možen ukrep je **Mobilno podeljevanje substitucije** – izvaja se že v Sloveniji v Slovenj Gradcu in na Ptuj, kjer se metadon in druge substitucije delijo v kombiju, ki kroži po določenih lokacijah, tako da se večja zbirališča uporabnikov drog ne ustvarijo. Podeljevanje se lahko izvaja tudi na lokacijah, kjer se uporabniki že zadržujejo (zavetišča, varne hiše, tudi v dnevnih centrih), tako da ni potrebe, da ti uporabniki vsakodnevno prihajajo v ZD. Leta 2017 je MZ razpisal projekt mobilnih razdelilnic, v okviru katerih so bila sredstva tako za kombi kot tudi strokovno ekipo, ki to izvaja – kot rečeno, prijavila sta se Ptuj in Slovenj Gradec.

Glede **pobiranja igel v okolici** - Stigma je pred leti to aktivnost izvajala, vendar jim je že nekaj let to prepovedano, ker niso registrirani za to dejavnost. V Ljubljani je za pobiranje igel na javnih površinah pristojna Snaga. Treba jih je poklicati in pridejo pobrat igle. Če pa je zemljišče privatno, to izvedejo ob plačilu.

Stigma je absolutno pripravljena sodelovati na način, da podajo konkretne rešitve in primere dobrih praks iz tujine, kot tudi sodelovati pri izvajanju aktivnosti. **Nujno pa je, da vsi skupaj prepoznamo skupnostni pristop in skupni cilj – to bi bila skrb za javno zdravje in boljše počutje tako stanovalcev kot uporabnikov v Ljubljani. Po mnenju stroke je nujno, da se uskladi strategija, ki bi jo po svojih močeh sooblikovali država, MOL, ZD Ljubljana, Mreža CPZOPD (ki jo vodi dr. Andrej Kastelic), NVOji, Policija, predstavniki stanovalcev.** Po izkušnjah iz tujine, kjer so težave javnih prostorov uporabe drog uspešno rešili (Zurich, Essen, Frankfurt, Haag...), je v začetku finančni vložek večji, na dolgi rok pa se stanje in kvaliteta življenja izboljša. **Predpogoj je, da sodelujejo vsi.**

V zvezi z obstoječo nerešeno problematiko nas zanima:

1. ZD Ljubljana je bil ustanovljen iz strani MOL, ki ima na eni strani ZD in na drugi strani ima NVOje (MOL je kroven) za reševanje problematike odvisnosti od prepovedanih drog. Direktorica ZD Ljubljana, ki vodi medresorsko delovno skupino na tem področju za Ljubljano, je mnenja, da ti dvoji med seboj ne sodelujejo! Da bo zadeva medsebojno funkcionirala, ker so vsi financirani iz istega vira za reševanje istega problema, bi moral poskrbeti Oddelek za zdravje MOL, ki je skrbnik tega. NVO-ji morajo poskrbeti za socialno integracijo in odvijanje tega programa po delu zdravstvene oskrbe v ZD. NVO-ji bi morali poskrbeti, da se ta terapija odvija celodnevno, NVO-ji delujejo tudi na terenu in bi morali priti tudi na teren in odvisnike, uporabnike vabit v svoje dnevne centre. Dejstvo pa je, da problematika ni samo dopoldanska zdravstvena oskrba, ampak tudi socialna oskrba in nega, ki se odvija preko celega dneva, da se te ljudi ustrezno usmeri v celostno obravnavo, v celostno terapijo iz strani NVO-jev. **Zanima nas, kaj boste glede tega ukrenili, da bodo ZD in NVO-ji začeli čimprej sodelovati in v celoti celostno skrbeti za odvisnike od prepovedanih drog v skladu z nacionalnim programom?**
2. **Kakšno rešitev za teh 30-50 odvisnikov od prepovedanih drog, ki ne morejo v dnevne centre, ker uživajo alkohol in prepovedane droge in se vsakodnevno zadržujejo v zasebnem kareju ZK MMK predlagate? Ste že izbrali park v lasti MOL, kjer bo možno zadrževanje neopredeljenih odvisnikov, kjer bo nameščena potrebna infrastruktura (mize, stoli, senca, nadstrešek, koši za smeti in injekcijske igle, odvoz smeti, čiščenje, avtomat za pivo, sendviče, hrano, cigarete, voda, WC-ji itd) in bodo izvajale nadzor nad dogajanjem pristojne službe?**
3. Direktorica ZD je povedala, da odvisniki v ZD na Metelkovi 9 dobijo le zdravljenje, metadon, substitucijo in je predlagala, da se pritožbe naslavlja na MOL, Oddelek za zdravje. **Ker se ni nič zgodilo od obljub župana jeseni 2022 stanovalcem Metelkove 11-17, da bo Mestno redarstvo uredilo zadevo (rešitev naj bi bila, da bi 1. 4. 2023 v ZK MMK poslali ljudi iz NVO-je, a so prišli le na informativni ogled terena, potem**

pa jih ni bilo nikoli več in opravljeno ni bilo nobeno delo iz tega naslova). Kaj ste od dogovorjenega na tem sestanku realizirali?

4. Urgentno bo potrebno poiskati ustrežno rešitev in ukrepe za ureditev zadev v ZK MMK. **Kaj ste glede tega že naredili?**
5. ZD bi moral izvajati nadzor nad zadrževanjem odvisnikov v ZK MMK in to z ukrepi striktno preprečiti. Z odvisniki ima ZD sklenjene dogovore o nezadrževanju 500 metrov okoli ZD, a tega ZD ne nadzira. ZD bi moral določiti dnevnega nadzornika za nadzor ZK MMK. **Kdo je odgovoren za nadzor nad tem? Zakaj se to kljub hudim dolgoletnim težavam, o katerih ste že leta obveščeni, v ZK MMK ne izvaja?** Ustanoviteljica ZD je MOL. MOL ima ZD in NVO-je za reševanje problematike odvisnikov od prepovedanih drog, ki med sabo ne sodelujejo. Oboji so financirani iz istega vira za reševanje istega problema, za uigrano delovanje in želene rezultate teh deležnikov bi morala poskrbeti MOL, Oddelek za zdravje, ki je skrbnik tega. Gre za kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno reševanje nastale situacije. ZD in NVO-ji morajo začeti sodelovati med seboj in NVO-ji morajo začeti ljudi preusmerjati na svoje lokacije NVO-jev. Ti ljudje, ki bi morali med sabo sodelovati, na eni strani ZD in na drugi strani vzporedna socialna terapija NVO-jev, trenutno ne delujejo uigrano. Posledice tega neurejenega sodelovanja pa nosijo nedolžni občani in lastniki stanovanj in poslovnih prostorov v ZK MMK. To se kaže s tem, da gredo odvisniki, ki zjutraj prevzamejo metadon v ZD na Metelkovi 9, na celodnevno popivanje in postopanje pred blok na Kotnikovi 32 in trgovino Mercator, kjer cel dan kupujejo pivo in hrano, ker tu se lepo imajo, imajo zavetje in nadstrešek... A to je privatno, lastniki tega nočejo in ne dovolijo, to jih izredno moti in je v nasprotju z njihovim hišnim redom, ki ga odvisniki ne spoštujejo, kljub temu, da obvestilne nalepke s prepovedmi visijo na 36 mestih na objektu Kotnikove 32. Če bi ti odvisniki imeli celostno obravnavo, torej da bi po prevzemu metadona in zdravil šli v nek določen dnevni center, namenjen za njih in da bi bile učinkovite sankcije, da če se tega ne držijo, da bodo izključeni iz programa, bi bil red. Trenutno pa odvisnikov iz programa ZD ne more izključiti. Cilj je, da se ZD in NVO-je in vse te ljudi med sabo poveže, da bodo skupaj te težave reševali in čimprej rešili. Gre namreč za zelo zapleten vozle z različnimi interesi. Kako in kdaj boste sanirali vandalizirano nepremičnino in korita na zasebni parceli Kotnikove 32, na kateri imate sprejet OPN, ki določa, da je privatna lastnina javni prostor in kjer lastniki ne smejo svoje nepremičnine zavarovati z ograjo, kot se to po navadi dela v za namen zaščite privatne lastnine. Onemogočate jim zaščito naše nepremičnine in ZD in MOL povzročata kolateralno škodo lastnikom z dejavnostjo v ZD na Metelkovi. S svojo dejavnostjo ZD na Metelkovi 9 ne sme motiti normalnega življenja in poslabševati zdravja ljudi, ki stanujejo zraven njihove lokacije dejavnosti. V skladu z nacionalnim programom je potrebno dejavnost izvajati decentralizirano, na način da se drugih deležnikov, sosedov, z dejavnostjo ne moti in ne povzročata sosedom kolateralne škode. **Kaj boste glede tega naredili, s katerimi ukrepi boste rešili ta problem? Kdaj boste povrnili nastalo materialno škodo, ki je nastala v ZK MMK lastnikom nepremičnin s strani odvisnikov iz ZD Ljubljana, za katere že leta nihče ne poskrbi?**
6. Direktorica je povedala, da je leta 2019 dr. Andrej Kastelic podpisal ukrepe, ki so jih sprejeli na sestanku leta 2019, odgovoren je za decentralizacijo metadonske dejavnosti v Ljubljani. Leta 2019 so podpisali, da naj bo šel en del odvisnikov od prepovedanih drog iz Ljubljane v Kamnik, drug del pa na Psihiatrično kliniko na Grablovičevo (gre za 700 odvisnikov). Rekla je, da nam bo ta zapisnik poslala. **Dr. Andrej Kasterlic se je leta 2019 s podpisanim dogovorom zavzel, da bo decentralizacijo realiziral, ZD ni zadolžen za to. Zanima nas, kdaj bodo dr. Andrej Kastelic, vodja vseh metadonskih centrov, in vsi, ki so sprejeli te sklepe na tem sestanku za decentralizacijo (v Kamnik in na UPK na Grablovičevo) to končno realizirali. Zakaj se stvari iz 2019 ne premaknejo?**
7. Potrebna je uvedba **skupnega varovanja v ZK MMK** in poravnava stroška varovanja zaradi kolateralne škode, ki jo lastniki, stanovalci, uporabniki nosijo zaradi metadonske dejavnosti v ZD. **Ali račun za zasebno varovanje v ZK MMK, ki je potrebno zaradi**

izvajanja metadonske dejavnosti v ZD Metelkova, pošljejo na MOL ali v ZD Ljubljana?

Maruša Babnik, l. r.
Vodja svetniškega kluba